

образования XXI века. - Харьков: Ун-т внутр. дел, 1999.

УДК 371.04

Т.В.Яцула
(м. Херсон)

ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ ГУМАНІСТИЧНОГО НАПРАВЛЕННЯ ДЛЯ ПІДГРУНТЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯ ШКОЛЯРІВ

Особистісно-орієнтоване виховання ґрунтується на концептуальних положеннях гуманістичної психології. Розробляючи теоретично-методологічні основи педагогічної організації дозвілля школярів у сучасній школі, констатували ряд важливих і необхідних положень.

Представники гуманістичного напрямку (психологи А.Маслоу, В.Франкл, К.Роджерс і ін.) бачуть людину істотою природно активною, самостверджуваною, підвищуючою свої можливості з майже безмежною здібністю до особистісного росту. Ними використовуються такі поняття, як самовизначення, творчість, самоактуалізація. Зміни в особистості, звичайно, відбуваються за допомогою реальних, конгруентних, міжособистісних відношень. Наприклад, основу клієнтцентованої концепції Роджерса складає позитивна віра в те, що кожна людина має вроджену тенденцію до розвитку своїх здібностей так довго, скільки вона знаходиться в оптимальному середовищі. Найбільш важливе значення набувають заохочуючі почуття, людські взаємовідносини, до котрих кожна людина намагається щиро спілкуватися з іншими як вербально, так і невербально.

Інтерес у аспекті нашого дослідження представляє інтерпретація союзу учитель – учні (вихователь – вихованці). Роджерс (1955) з цього приводу писав: «Я вступаю у взаємовідношення не як вчений, не як лікар, котрий може точно визначити діагноз і лікування, але як особистість, що вступає в особистісні взаємовідношення». Торкаючись питання про методи і прийоми взаємодії, гуманісти вважають, що важніше не те, що психотерапевт робить, а зміст (контекст) взаємодії, і також не те, що психотерапевт говорить, а те, що він з себе уявляє (ким він є).

Наступне положення гуманістичного спрямування, яке має для нас важливе значення, пов'язане з "Я" – концепцією особистості.

Згідно з Роджерсом індивід взаємодіє з реальністю, керуючись вродженою тенденцією організму до розвитку своїх можливостей. Здійснюється оцінюючий процес: організм відчуває задоволення при тих стимулах чи актах поведінки, котрі ускладнюють і зберігають організм і "Я" як в безпосередній дійсності, так і у віддаленому майбутньому; поведінка спрямована в бік наближення до позитивно оцінюючого досвіду.

По мірі виникнення усвідомлення "Я" у індивіда розвивається потреба в позитивній оцінці значимим оточенням? При взаємодії з оточенням, зокрема зі значимим оточенням, "Я" – досвід в усвідомленні поступово розвивається в "Я" – концепцію (реальне "Я", тобто уява про самого себе). Іншим важливим аспектом (ланкою) є ідеальне "Я" – уява про те, якою людиною хотіла б бути. Ідеальне "Я" в значній мірі формується під впливом ззовні, під впливом норм

і цінностей, інтегруючим людині оточенням і не завжди узгодженими з його власними потребами і прагненнями, з його реальним "Я".

В міру усвідомлення "Я" у індивіда розвивається потреба в позитивній оцінці. Ця потреба, на думку Роджерса, має центральний характер для всіх людей, є всеобсяжною і постійною. Заради збереження позитивної оцінки з боку оточуючих індивід починає фальсифікувати з хвилюючих його оцінок і сприймати їх лише за критерієм цінностей для оточуючих. Виникає суттєва перешкода на шляху розвитку психологічної зрілості індивіда, його розвитку як самоактуалізуючої особистості.

Виходячи з цих і інших положень гуманістичного напрямлення, ми прийшли до наступних висновків. Педагогізоване дозвілля школярів є тим середовищем спілкування і взаємодії, в якому можливо реалізувати основні положення особистісно-орієнтованого виховання.

- Вихователь-організатор дозвільного спілкування школярів основу свого проекту базує на особистісному захопленні, інтересі, потребах. Таким чином, він постає перед групою підлітків, юнацтва перш за все особистістю самоактуалізуючою, котра, на думку Роджерса, характеризується прагненням в будь-який окремий момент жити повноцінним життям, відчуттям, високим рівнем творчості.

- Організатор дозвільного спілкування школярів виступає не в традиційній ролі вчителя-наставника, що прагне передати знання, а людина, емпативно сприймаюча дитину, яка вміє підтримати впевненість в її внутрішніх силах, утвердити в неї віру в свої здібності до самовдосконалення.

У групі вільного спілкування при умові спеціально спрямованої професійної підготовки як вихователя-організатора виникає таке об'єднання, яке може чинити значний вплив на розвиток «Я» – концепції. Така група може скоректувати думку про себе, краще усвідомити себе. Учасники дозвільного об'єднання на основі спільних захоплень, інтересів стають більш відкритими, у них підвищується здатність до самоусвідомлення, до саморегуляції, самовдосконалення.

О.В.Крайчук
(м. Рівне)

МАТЕМАТИКА ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ

Математика протягом усієї історії людства є складовою частиною загальнолюдської культури, ключем до пізнання реального світу, що нас оточує, мовою, за допомогою якої ми описуємо закономірності природи та кількісні співвідношення в наукових теоріях. Тому математична освіта являє собою невід'ємну частину гуманітарної освіти, на яку в суспільстві має право кожна людина.

Вивчення математики удосконалює загальну культуру мислення, дисциплінує та привчає людину логічно розмірковувати, виховує точність і змістовність аргументації. Математика вчить не засмічувати дослідження непотрібними дрібницями, що не впливають на суть справи, і, навпаки, не